

OPPEGÅRD
HISTORIELAG

Kalender 2008

Kommunevåpnets 17 middelaldergårder

Vi støtter Oppegård Historielags arbeid:

I over 80 år har NAF jobbet for at Norge skal bli et tryggere og bedre land å være trafikant i – det skal vi fortsette med.

Vi har 75 lokalavdelinger med over 2000 tillitsvalgte medlemmer som jobber aktivt med trafiksikkerhet, miljø og lokale bilpolitiske saker. Som medlem er du med på å støtte et betydelig arbeid innen trafiksikkerhet. Sikrere veier, sikrere kjøretøy og sikrere adferd er noe hele NAF arbeider aktivt for.

Vi er alltid med deg! Hilsen din lokale NAF avdeling

Innmelding på naf.no eller ring 08 505
Bli med på konkurranse på naf.no

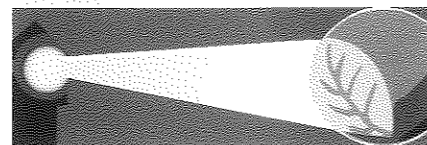
Kolbotn Gull og Sølv

Skiveien 57
1410 Kolbotn
Tlf. 66 80 75 20
Fax 66 80 77 22

VI SKAPER GLEDE ... som varer

MURIBØ INSTALLASJON A/S

OPPEGÅRD BIL AS - din Volkswagen forhandler

Det komplette bilsenter i Oppegård

Salg nye og brukte biler - verksted
- deler og tilbehør - skadesenter

tlf 66 99 73 00 - www.oppegard-bil.no

SAMLERHUSET

Beck Maskin AS
www.beckmaskin.no

Skal du feire en spesiell anledning?

Vi skreddersyr ditt arrangement enten du skal feire barndåp, konfirmasjon eller andre jubileum.

Vi tilbyr blant annet:

- Lokaler tilpasset enhver anledning
- Restaurant med alle rettigheter
- Stor hage

Velkommen til fest på Quality Hotel Mastemyr – ditt arrangement- og konferansehotell i Follo.

Kontakt oss på telefon 66 99 78 00 eller e-mail: mastemyr@choice.no

QUALITY HOTEL MASTEMYR
Lienga 11, NO-1410 Kolbotn
Tel: +47 66 99 78 00 Fax: +47 66 99 78 01

Kolbotn Bилpleie

- Dekk / felg
- Brems / støtdempere
- Oljeskift
- Bилpleie

66 80 13 10
www.kolbotnbilpleie.com

Lederen har ordet

Kalenderen – en årlig utfordring!

Det er vel kjent for oss som arbeider med informasjonsinnsamling, utforming, og salg av Historielagets årlige kalender, at oppgaven er en stor og langvarig utfordring. Hvert år prøver vi å komme i gang så tidlig som mulig, for å sikre oss tid til å gjøre en best mulig jobb. På sett og vis blir vi avhengig av en stor grad av kontinuitet hos de som er satt til å arbeide med kalenderen.

Denne gangen skapte valg av tema ikke de største problemer. Vi fant tidlig ut at det var på tide for Historielaget til å gi sitt bidrag til en samlet oversikt og omtale av de 17 middelaldergårdene som danner grunnlaget for heraldikken i kommunevåpenet.

I stor grad var organisasjonen for utarbeiding av kalenderen på plass allerede før årsmøtet i mars. Så når Unni Fjeld igjen påtok seg redaktøransvaret, hadde vi i utgangspunktet god tid til det endelige produktet.

De aller fleste av gårdene er brukbart godt dekket med info fra før. Hvis teksten for den enkelte gård ikke er god, så er det mer et spørsmål om å velge rett tekst, enn å ha noe å skrive om. For et par av gårdene ser det ikke ut til å ha vært skrevet noe samlende tidligere. Om vi har fått fram tilstrekkelig informasjon får bli opp til vårt publikum å bedømme. For den som måtte vite mer enn det vi har fått til er velkommen til å skrive om gården, og/eller gi oss aktuell informasjon. Dette gjelder selvsagt også rent generelt for de andre gårdene.

Fløysbonn er jo i en særstilling. Den er ikke med blant "de 17" fordi gården på det tidspunkt kommunevåpenet ble utarbeidet, lå i Aker kommune. Siden Fløysbonn egentlig er den eldste gården i Oppegård, benevnt "urgård" (eldre enn "middelaldergård"), fant vi, sammen med Kalenderkomiteen, at den burde nevnes på en eller annen måte. Vi har altså valgt å gi den en egen plass utenom kalendariet.

Jeg håper Oppegård befolkning er fornøyd med resultatet, og at kalenderen inntil videre kan bli et samlende dokument for litt overordnet informasjon om kommunens grunnleggende gårdsbruk.

Takk til de mest sentrale aktørene i framstilling av kalenderen, Egil Bakke, Unni Fjeld og Marita Huseby. Takk også til den som gjennom sine hefter om en del av gårdene, nok i størst grad har bidratt med dokumentasjon om gårdene, Willy Østberg. Takk også for at vi fikk benytte bilder fra Ingiergodsets album. Takk til våre bidragsyttere på bedriftsmarkedet, for kjøp av annonseplass. Det er et vesentlig bidrag i totaløkonomien.

Egil Wenger, leder i Oppegård Historielag

Årets kalender

Det er de 17 middelaldergårdene i Oppegård som er tema for årets kalender. Stoffet til kalenderen er nesten uten unntak hentet fra Willy Østbergs historiske hefter og notater, med enkelte tilleggsopplysninger fra Historielaget. Uten det materiellet vi har lånt av ham hadde det ikke vært mulig å utgi denne kalenderen, så vi vil rette en stor takk til Willy Østberg som velvillig har lånt ut sine nedtegnelser over gårdshistorien.

Unni Fjeld, redaktør

Forsidebildet: Sjødal gård

Nordea

OASEN
Hageland

Gårdshistorien i Oppegård

Kommunevåpenet for Oppegård symboliserer 17 middelaldergårder. Men den gang isen trakk seg tilbake for 10 000 år siden, og Svartskog var en øy og Gjersjøen en fjordarm, ble Oppegård attraktivt for steinalderfolket som levde av jakt og fiske. De første spor etter mennesker i Oppegård er slike steinalderboplasser der det er funnet steinøkser og flintavslag som er 7 – 8000 år gamle. Disse menneskene var ikke bofaste men forflyttet seg stadig i sin søken etter gode jakt- og fiskeforhold.

Da menneskene her i landet så smått begynte å dyrke jorden og holde husdyr for 3 – 4000 år siden, flyttet også disse menneskene seg fra sted til sted etter hvert som de hadde utpint den samme åkerlappen i to – tre år uten gjødsling som var en ukjent ting for disse første jordbrukerne. Når de skulle rydde seg åkerlapper skjedde det som oftest ved at de svidde av noe skog, og dyrket i asken etter den nedbrente skogen.

Det er funnet dyrkningsspor etter korn her i Oppegård som er omkring 4000 år gamle. Det er også funnet flere bronsealderrøysen som kan være fra 2500 – 3500 år gamle.

Tre urgårder

Man går ut i fra at det som danner Oppegård i dag, har vært allmenningen til tre urgårder. Disse er Fåle ved Pollenvannet ved Nesset, Fløisbon gård, og Ljan gård der Hvitebjørn og Li gård hørte til. Trolig var Gjersjøen skillete mellom de to allmenningene som lå under Fåle og Fløisbon. Senere har det blitt skilt ut egne gårder fra disse urgårdene. Mens gårdene på østsiden av Gjersjøen har tilhørt Fløisbon, har de på vestsiden tilhørt Fåle. Hvitebjørn og Li tilhørte Ljan.

OFF. GODKJENT
OPTIKER

KOLBOTN

OPTIKK-UR

Edvard Griegsv. 1, 1410 Kolbotn
Tlf. 66 80 03 33 - 66 80 22 20

OPTIKER gruppen

Lokalavisen Oppegård

Gården Oppegård, eller Yppigard som er den eldste navneformen, er mest sannsynlig ryddet og utskilt fra Fåle to – tre hundre år etter Kristi fødsel. Fra denne tiden kan også Sætre gård være, denne utgjorde det areal som senere tilhørte Greverudgårdene. Fra 700 – 900 år etter Kristi fødsel ble gårdene Sjødal, Dal, Li, Vassbonn, Hvitebjørn og Kullebund ryddet, mens gårder som Greverud, Ekornrud, Ormerud, Kurud, Grønmo, Bjørnsrud, Bålerud m.fl. ble ryddet i tidlig middelalder fra år 1100 – 1350.

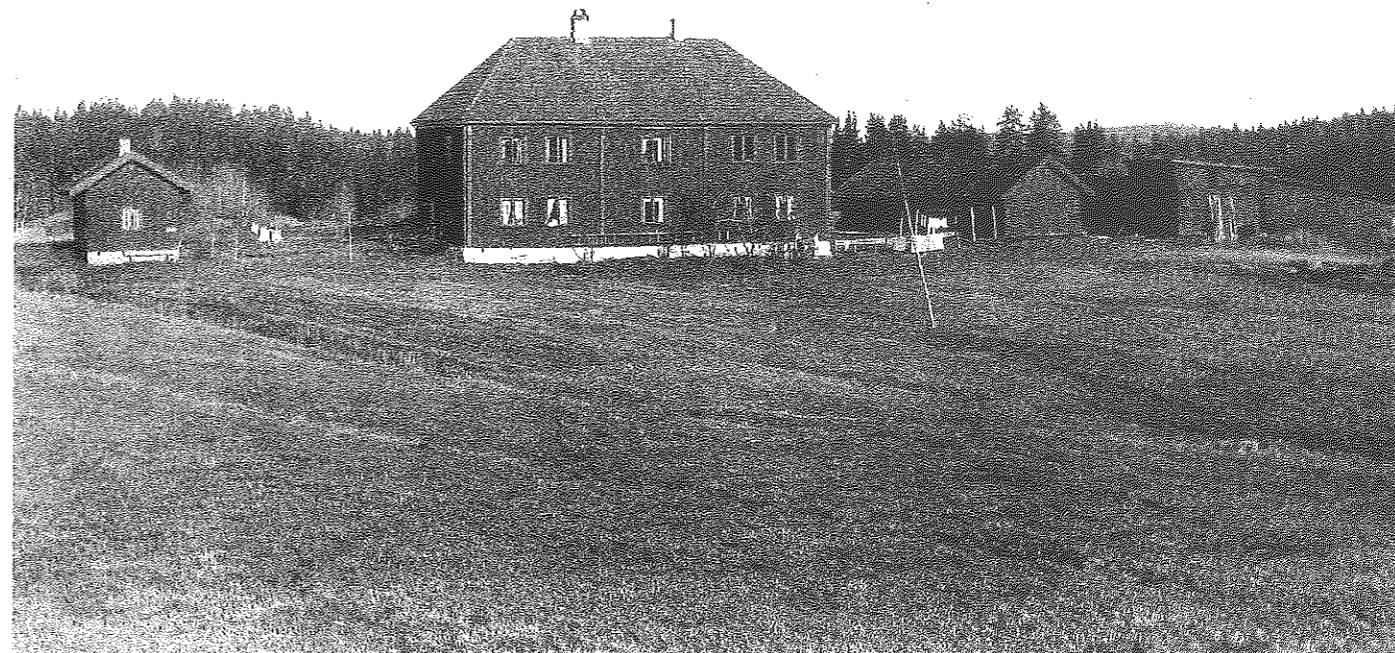
Før Svartedauen i 1350 var det 22 gårder i Oppegård. De fleste ble lagt øde under Svartedauen, og det tok 100 – 200 år før de fleste ble tatt i bruk igjen. I gårdsatrikkelen fra 1523 er det nedtegnet 17 gårder i Oppegård sogn, og det er altså disse som danner grunnlaget for kommunevåpenet med de 17 trekantene.

Oppgaver pålagt gårdene

Flere av gårdene ble pålagt offentlige plikter. Det norske postvesen ble opprettet i 1647, og ved en kongelig forordning i 1650 ble det bestemt at det skulle opprettes en postrute mellom Christiania og København via Fredrikshald. Som postførere ble det oppnevnt postbønder på gårdene som lå strategisk til for å føre posten frem. Flere av gårdene i Oppegård hadde en slik postplikt. Noen gårder fikk også ansvar for å holde veiene ved like. Som oftest var ikke disse pliktene noe de fikk betaling for, men det vanket andre goder i stedet. Postbøndene ble blant annet fritatt fra militærtjenesten.

I dag er det ikke mange gårder i Oppegård som er i drift. Tomter til bolig og næring er skilt ut fra de gamle gårdene, og dannet det urbane Oppegård.

Fløisbon gård

Fløisbon - Aker herred

Dette er den eldste av gårdene i Oppegård, men er ikke blant de 17 middelaldergårdene i kommunevåpenet fordi gården lå under Østre Aker frem til 1947, og først fra den tid ble en del av Oppegård. Fløisbon er en av Follo's 21 urgårder og var opprinnelig på 30 000 mål. Gårdens areal strakk seg fra Gjersjøen i vest og til Langen i øst. I syd var trolig grensen Sætrebekken, Tussetjern og bekken til Fosstjern og videre mot Langen, og i nord trolig Lusetjernbekken og opp mot Ljabru og bekken mot Stensrudtjern. Den eldste skrivemåten man kjenner til er Fløgspon, og det er fortsatt usikkert hva som har gitt gården navnet. Fordi gården regnes som en av Follo's urgårder, kan den være mellom 2 og 3000 år gammel.

Det eldste veifaret fra Oslo og bygdene nord for Oslo og sydover går gjennom Oppegård. Denne oldtidsveien over Grønliåsen og gjennom Fløisbon er fredet etter lov om fornminner.

Et kongelig skjøte fra 1663 forteller at gården ble solgt til brødrene Christopher og Jan Didriksson.

Omkring 1694 kjøpte Peder Pederson Muller både Fløisbon og Prinsdal. Han eide fra før av både Hvitebjørgodset og Stubljan som etter hvert ble Ljansgodset.

Fløisbon gård var en av postgårdene som hadde ansvar for å føre posten frem. Langs postruten mellom Christiania og København via Fredrikshald.

I 1716 angrep svenskekongen Karl XII Norge og rykket inn til Christiania og beleiret Akershus festning. De gav opp beleiringen etter halvannen måned og valgte å trekke seg tilbake. Dette var natten til 1. mai og tilbaketrekningen gikk langs den Fredrikshaldske kongevei. Kong Karl XII hadde insistert på å lede baktroppen, men dette likte hans generaler dårlig fordi svenskehæren ble forfulgt av norske styrker. Så da den svenske hæren passerte Fløisbon kommanderte en av generalene et kompani inn på gården for å vente der til hele hæren og Kongen hadde passert. Dette kompaniet dannet da en ekstra baktropp for å beskytte kongen.

Fløisbon gård er i dag i Ingier-slektens eie.

Hvitebjørn gård

Hvitebjørn - Oppegård herred

Vi har ikke noen opplysninger som forteller noe om når Hvitebjørn gård har blitt ryddet, men det er trolig at den er fra 700 – 900 år etter Kristi fødsel. Den første eieren som vi har opplysninger om er enken Ingjerd Tronsdatter. På et eller annet tidspunkt før 1529 skjenket hun Hvitebjørn gård til Hovedøyas kloster mot at hun fikk opphold på gården på livstid. Vi vet at den var i klosterets eie frem til 1529 da Abbeden hr. Hans med Conventets og munkenes samtykke ved et makeskifte 10. april 1529 byttet den bort til Henrik Krumedike mot ødegården Klementsrud i Røyken.

Det var med Henrik Krumedike at sagbrukshistorien i Gjersjøelven startet. Han var sønn av den norske riksråd og ridder Hr. Hartvig Krumedike. Henrik selv eide store eiendommer flere steder i Sør-Norge, og kaltes Herre til Brunla. Som slottsherre på Akershus hadde han gode muligheter til å kjøpe og bytte til seg eiendommer. Samme år som han fikk ervervet Hvitebjørn, fikk han også kløa i ødegården Vassbonn. Begge disse gårdene grenset ned til Gjersjøelven på hver sin side, og dermed hadde Henrik Krumedike skaffet seg rettighetene til elvas øvre del. I makeskiftetbrevet for Vassbonn står det omtalt at det hørte en sagfoss til gården. Dette tyder på at den første oppgangssaga i Gjersjøelven var bygd allerede før 1529, og trolig av munkene på Hovedøyas kloster som eide Hvitebjørn før Krumedike.

Bare året etter at han hadde ervervet seg disse eiendommene, døde Krumedike, og hans datter Sophie som var gift med riksråd og lensherre på Bergenhus, Esge Bille.

I 1535 kom Hvitebjørn i kirkens hender, men under reformasjonen i 1537 havnet alle kirkens eiendommer i kongens hender. Hvitebjørn gård tilhørte kongen frem til 1602.

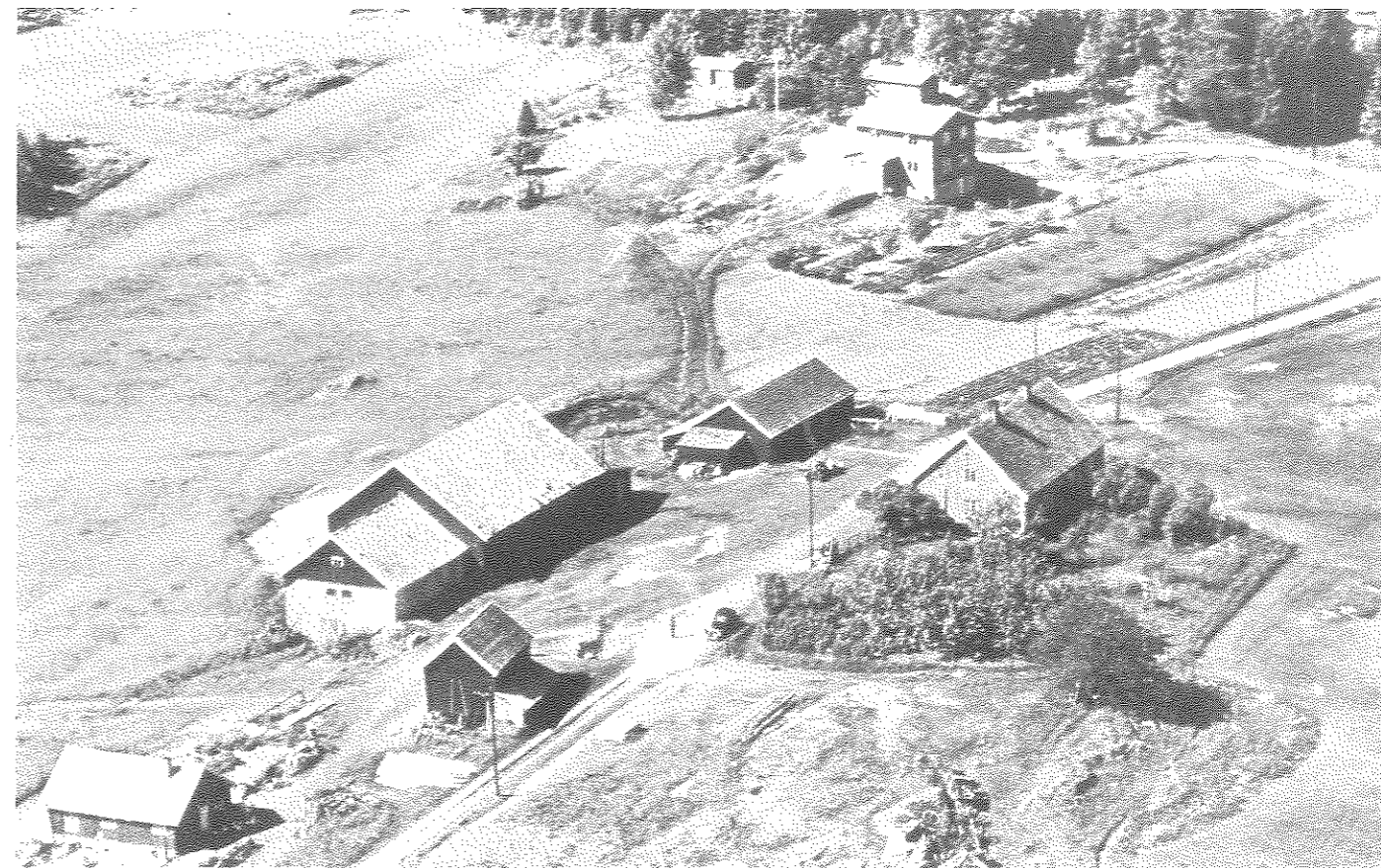
Etter denne tid vet vi at godsbesitter Gunde Lange eide Hvitebjørngodset i 40 år, og utvidet virksomheten med flere sagbruk og møller. Så skjedde det noen eierskifter før godset igjen havnet i kongens eie.

Hvitebjørngodset var svært attraktivt blant landets rikeste menn, og det var først og fremst den verdifulle trelasthandelen som gjorde godset så interessant.

I 1694 ble det inngått ekteskap mellom daværende eier av Hvitebjørngodset, Peder Pedersøn Muller og Sidselle Rasmusdatter som var enke etter Magister Joacim Lobes. Sidselle hadde arvet betydelige eiendommer etter sin mann, deriblant Stubljan. Dermed kom Hvitebjørn og Stubljan i samme eiers hånd, og dette dannet etter hvert Ljansgodset.

I dag er Hvitebjørn gård i kommunal eie, men forpaktet av Eva Bråten som blant annet tilbyr terapi-riding på gården.

Sjødal

Sjødal Gård - Svartskog

Helt syd på Svartskog, grensende til Ås kommune ligger gården Sjødal. Eiendommen strekker seg helt fra plataet oppe på Svartskog og ned til sjøen. Et gammelt veifar i den bratte dalen ned mot fjorden har sannsynligvis vært veiforbindelsen mellom gården og sjøen. Trolig har gården fått sitt navn etter dette dalpartiet. Sjødalsfolket har alltid hatt sterk tilknytning til sjøen, og har drevet saltutvinning, fiske og fraktefart. Mye tyder på at gården er fra før vikingtiden. Navnet og beliggenheten gir grunn til å anta at gården ble ryddet og bosatt i yngre jernalder, rundt 500 – 600 år før Kristi fødsel. Nøstvedt-funnene og bronsealderøyser tyder også på at det kan ha vært en enda eldre bosetning i området. Jakt, fiske og sanking kan ha gitt et livsgrunnlag for folk i området i steinalderen og bronsealderen. Et gammel veifar gjennom tunet gikk opprinnelig mellom urgårdene Fåle i Nordby og Ljan i Aker.

Sjødalstrand, Sjødalsenga og Bergstuløkka har vært husmannsplasser liggende under Sjødal. De to første er skilt ut som egne eiendommer. Fra 1750 til begynnelsen av 1790-årene drev Moss Jernverk en jernmalmgruve

på grunnen til Sjødal gård. Det finnes fortsatt spor etter denne driften.

Den aller første skoleundervisningen i Oppegård startet opp i stua på Sjødal. Dette var den gang undervisningen gikk på omgang rundt om på gårdene. Sjødal har også vært eiere av kirken på Svartskog. Det skjedde i 1822 da Hans Larsen Sjødal kjøpte Oppegård kirke som den gang lå under Nesodden prestegjeld, for 50 riksdaler. Kirken var i Sjødal-familiens eie frem til 1847 da menigheten i Oppegård kjøpte den for 81 spesidaler.

På 1700-tallet og langt inn i 1800-tallet var det så mye rovdyr i Oppegård-skogene at både elg og rådyr nærmest forsvant. Spesielt i området rundt Sjødal skal det ha vært en voldsom ulveplage. Det fortelles om at ulven var helt inne på tunet og forsynte seg av husdyra. Så er det også funnet spor etter ulvegraver i området, og navn som Gråbeinsåsen og Bjønnemyra vitner om at det kan ha vært mye rovdyr i Oppegårds skoger den gang.

Gården er fremdeles i Sjødalslektens eie.

Li gård

Lie - Oppegård herred

Helt nord-vest i Oppegård på grensen mot Oslo, ligger Li gård. Det er denne gården som har avgitt grunn til de mange bedriftene på Mastemyr. Gården var opprinnelig på 140 mål innmark og 1200 mål skog. Også kirkegården og boligområder ligger på grunn avgitt av gården. Navnet på gården har nok oppstått på grunn av topografien, lia går fra gårdstunet og ned til Gjersjøelven. Det antas at gården er fra tidlig vikingtid, trolig ryddet ca 700 – 800 år etter Kristi fødsel. Gården er første gang nevnt i biskop Jens Nilsson's reisebeskrivelse fra sin visitasreise til viken og Baahus len. Slik skildret han det 1. mars 1594: "Saa droge vi derfra i syder til en gaard kallis Lijd paa den høgre haand liggendes, 3 fjerdinger fra Liabroe".

Det vites lite om de tidligste eierforholdene. Den første man har kunnet finne er Olle Evensen som står oppført i matrikkelen fra 1666, men han var trolig bare bruker eller leilending, og den første eieren man er sikker på er Tore Persen.

I 1763 kom Li gård inn under det store Ljansgodset. Det var enken etter Paul Vogt, Karen Vogt som sørget for det da hun kjøpte Li gård samtidig som hun kjøpte Vassbonn gård tilbake til Ljansgodset. Siden har gården ligget i familien Ingiers etterkommere.

Tre husmannsplasser har ligget under Li gård. Disse er Riket, Lienga og Langstrøm.

Li gård eies i dag av familien Tonga, etterkommere av Ingierfamilien.

Husker du disse gamle perlene?

Dalstua på Dal gård

Ekornrud Övre - Oppegård herred

Östli - Oppegård herred

Fiskeråsen - Oppegård herred

Utsikt fra Vasbon - Oppegård herred

Vestre Oppegård

Oppegård Vestre - Oppegård herred

Dette er en av de tre Oppegårdene som opprinnelig var en storgård, men som ble delt i tre gårder på midten av 1500-tallet. Da fikk vi Søndre, Østre, og Vestre Oppegård.

Det er sannsynlig at tunet til storgården lå der hvor Vestre Oppegård ligger i dag. Dette på grunn av beliggenheten og veifaret som går gjennom tunet nettopp her.

Første sikre eier på Oppegaard-gårdene ser ut til å ha vært Mogens Asbjørnsen fra slekten Slitu i Eidsberg, som kom til Søndre Oppegaard i 1731. Han tok navnet Oppegaard og ble opphav til slekten Oppegaard som senere tok sete i Enebakk.

Vestre Oppegård nevnes først spesifikt i et skatteoppgjør fra Mogens Oppegaard i 1743. Mogens Oppegaard eide Søndre og Vestre Oppegaard til sin død i 1758, og hans kone i 2. ekteskap, Anne Kirstine

Winsnes etter ham til 1768. I 1762 arvet imidlertid Mogens datter av første ekteskap, Anna Catharine Oppegaard halve Vestre og Søndre.

Anne Winsnes skiftet hovedbølet Søndre Oppegaard (med bl.a. ødegaarden Baarud og Nordre Oppegård). Ny eier ble Hans Oppegaard fram til 1798, og så hans kone Christine Christensen til 1806 da Anna Mathea Oppegaard arvet gården. Da hun døde i 1821 ble hennes mann Peter Blix Gill eier. Han solgte eiendommen til fru Ingier (Gertrud Maren Juel) på Ljansbruket i 1841.

På 1960-tallet ble det satt opp planer for utbygging av utmarka nord for Vestre, og entreprenøren Brudevold kjøpte gården med tanke på utbygging. Jorden ble drevet på utleie til andre jordbrukere i området. Etter en konkurs overtok DnB Bank eiendommen, men har solgt videre til OBOS i 2007.

Søndre Oppegård

Oppegård Søndre - Oppegård herred

Gården som ligger på Svartskog rett syd for Oppegård kirke, er den største gården i kommunen. Gården har gitt navn til sognet og kommunen. Omkranset av flere hundre år gamle eiketrær ligger den vakre gården høyt og fritt til. Derav kommer navnet. Den gamle skriveformen "Yppigard" betyr "gården som ligger oppe, eller høyt. Det henger sammen med at gården en gang ble utskilt fra urgården Fåle ved Nesset.

I dag er det tre Oppegårder, østre, vestre og søndre, men en gang var de en gård. Mest sannsynlig ble den delt en gang på 1500-tallet, og trolig lå tunet til storgården der hvor Vestre Oppegård ligger i dag.

Man har ikke kunnet tidfeste gårdens opprinnelse nøyaktig, men den er trolig blant de eldste i Oppegård, og det antas at den kan ha vært fast gårdsbruk fra rundt 200 – 300 år etter Kristi fødsel. Funn av steinøkser

og andre steinredskaper på gårdens grunn, samt gravrøyser i gårdens nærhet vitner om at det har vært drevet jordbruk her enda tidligere.

Trolldalen var tidligere husmannsplass under Søndre Oppegård. Grønmo lå bare en periode under Søndre Oppegård. Senere finner vi at Rødkilden, Skjerviken, Braate, Aasen, Torbjørnrud og Bjørnsrud har ligget under denne gården.

Familien Ingier benyttet Søndre Oppegård til jaktutflukter på midten av 1800-tallet, men har aldri bodd der. Som storgårder flest var melkeproduksjon en stor virksomhet på gården. Like til siste verdenskrig var det 50 kuer på båsen på Søndre Oppegård.

I dag er gården i familien Sundt's eie, som er etterkommere etter Ingier-slekten.

Grønmo - Oppegård herred

Grønmo gård

Grønmo gård på Svartskog ligger oppe på platået vis a vis kirken. Beliggenheten tilsier at plassen nok hadde betydning allerede før kirken ble bygd. Nåværende bygning er fra ca 1850 og brukes i dag som barnehage. I gammel tid het stedet "Grimahaugr" eller "Grimuhaugr". Grønmo ble tidlig egen gård. Fra 1150 og frem til Svartedauen var den prestegård. På 13- og 1400-tallet var det Nonneseter Kloster i Gamle Oslo som eide gården, og fra denne perioden er gården benevnt som "Grimo på Ruden". Senere ble gården enkesete for presten på Nesodden. I 1578 er gården benevnt som nettopp "Grønmo", men senere, rundt 1616 som "Grenoe". På dette tidspunktet skal eier av gården også ha eiet Schirwigen, eller Skjærvika ved Gjersjøen som er det navnet vi kjenner. Skjærvika var trolig båtferge for trafikk på Gjersjøen. Andre navn på Grønmo har vært, Grimoe, Gremmo og Grennie etter hvert som nye eiere overtok gården gjennom tidene. I 1851 ble eiendommen kjøpt opp av H & M Ingier, men nå eies den av Oppegård kommune.

Januar 2008

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
1		1 Nyttårsdag	2	3	4	5	6
2	7	8	9	10	11	12	13
3	14	15	16	17	18	19	20
4	21	22	23	24	25	26	27
5	28	29	30	31			

Vasbon - Oppegård herred

Vassbonn gård

Helt i nordenden av Gjersjøen lå en gård som het Vassbonn. Den lå vakkert til i skråningen ned mot innsjøen, og den grenset mot Kullebund og Li gård i nord. Mot vest gikk gården helt ned til Gjersjøelven som var grense mellom Hvitebjørn og Vassbonn. Navnet kommer trolig av beliggenheten i terrenget. Rett og slett "ved bonn av vannet", altså enden av Gjersjøen. Gården står oppført i makeskiftebrev fra 1529 som ødegård, dermed kan man slå fast at Vassbonn er en av gårdene som ble liggende øde etter Svartedauen i 1350.

Den første eieren man kjenner til er lagrettsmann i Akershus, Olav Eindridson som døde i 1529. Enken hans, Margrethe gjorde i september samme år et makeskifte med Henrik Krummedike som overtok gården med tilliggende sagfoss, mens hun selv fikk ødegården Åsen. Krummedike hadde like før, ervervet seg Hvitebjørn gård og ble dermed eier av både Vassbonn og Hvitebjørn, samt øvre del av Gjersjøelven som var grensen mellom de to gårdene. Så var også Krummedike en av landets rikeste og mektigste menn, og av dansk adelssekt. Men særlig glede fikk han ikke av sine to eiendommer her ute, for han døde allerede året etter i 1530.

I dag er gårdstunet bebygget med villaer. Bare gamle fotografier viser hvordan bygningen lå.

Februar 2008

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORS DAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
5					1	2	3 Fastelavn
6	4	5	6	7	8	9	10
7	11	12	13	14	15	16	17
8	18	19	20	21	22	23	24
9	25	26	27	28	29		

Ekornrud Nedre - Oppegård herred

Ekornrud gård

Denne gården ble ryddet en gang mellom år 1100 og 1350. Trolig er opprinnelsen til navnet så enkelt som at det var mye ekorn i området, og ekorn kunne gi en god ekstraintekt da pelsen var ettertraktet og verdifull.

Gården ligger helt i syd ved Kolbotnvannet, og grenset i sin tid til Kullebunden gård i nord, Vestre Greverud i syd, i øst til Fløysbonn og Østre Greverud og i vest til Gjersjøen. Første gang gården er nevnt i skriftlige kilder er da adelsmannen og eieren av Hvitebjørngodset Gunde Lange kjøpte Ekornrud og Ormerud omkring 1620. Frem til 1747 fulgte gårdens eierrekke Ljansgodsets eierrekke. Da ble gården solgt på offentlig auksjon og Hans Knutsen ble eier av gården. Deretter skiftet den eier mange ganger, men på begynnelsen av 1800-tallet ble den kjøpt av Major Lars Ingier. Først kjøpte han en halvpart i 1806 for 2000 riksdaler, og resten av gården betalte han 1800 riksdaler for i 1808. Siden da har Ekornrud gård vært i familien Ingier og deres etterkommeres eie.

Mars 2008

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORS DAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
9						1	2
10	3	4	5	6	7	8	9
11	10	11	12	13	14	15	16 Palmesøndag
12	17	18	19	20 Skjærtorsdag	21 Langfredag	22 Påskeaften	23 1. Påskedag
13	24 2. Påskedag	22	26	27	28	29	30 Sommertid
14	31						

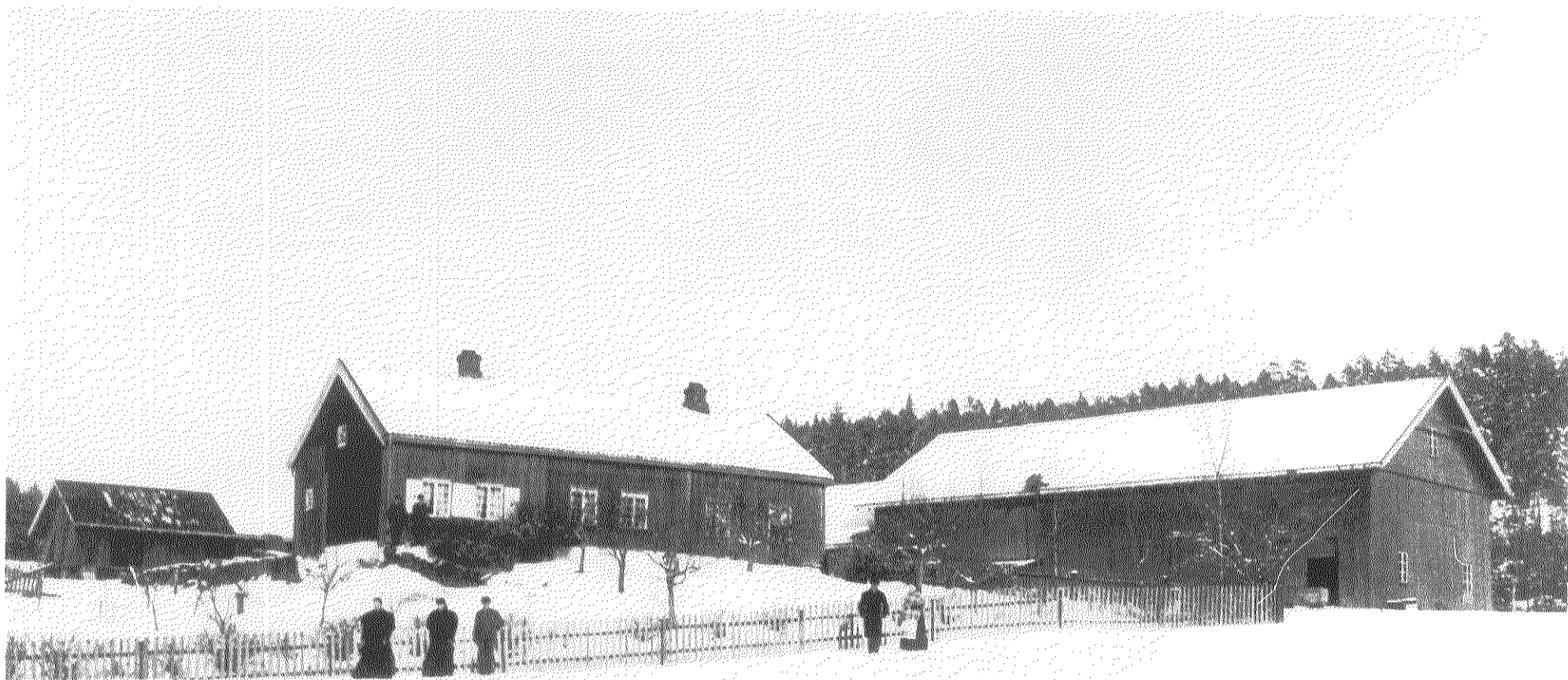
Velkommen til
en hyggelig handel

Bokhjørnet A/S

– din lokale bokhandel

Sentrumsbygget, 1410 Kolbotn Tlf. 66 80 20 91

Kullebund gård - Oppegård herred

Kullebund gård

Midt i Kolbotn sentrum ligger Kullebund gård. Den flotte hovedbygningen, låven og stabburet er blitt landemerker for Kolbotn og forteller om at det nå så bebygde og trafikkerte sentrum en gang var en stor bondegård med beitemark ned til Kolbotnvannet hvor Kulturhuset og den andre tettbebyggelsen ligger nå.. Det meste av villabebyggelsen og hele sentrumsdannelsen er tuftet på gårdens grunn. Gården gav navnet til tettstedet og stasjonen, men den har også blitt kalt Hovedgården. Opprinnelig var gården på 250 mål innmark og 800 mål skog, men tar man med både Ormerud og Kullebundbråtans areal, var det på hele 2500 mål til sammen. Kullebund gård har gårdsnummer 40 og bruksnummer 1.

Navnets betydning er det delte meninger om, men det har hatt flere skrivemåter gjennom tiden. Både Kollebotnen, Kollebottn, Kollebond, Kollebon, Kullebunden og Kullebonden har vært brukt. I 1923 kom forslaget om å bruke "Kolbotn", men dette navnet skal være nevnt allerede i gårdsmatrikkelen av 1838 så Kolbotn kan ha vært et gammelt navn som ble brukt i eldre tider også. En av teoriene er at navnet kan stamme fra beliggenheten. Kollen ligger rett bak Stabburet, og ser man landskapet sydfra ser man flere koller i landskapet, både Rikeåsen og kirketomta, mens gården er ryddet ved bonn av kollen.

Det er uvisst når gården ble ryddet, men ut fra navneteoriene kan den ha blitt ryddet i yngre jernalder eller tidlig vikingtid, kanskje 700 – 900 år etter Kristi fødsel. I begynnelsen omfatter gårdens grunn også det som senere ble Ormerud.

Gården eies i dag av familien Bonde Hansen.

April 2008

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORS DAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
14		1	2	3	4	5	6
15	7	8	9	10	11	12	13
16	14	15	16	17	18	19	20
17	21	22	23	24	25	26	27
18	28	29	30				

Bålerud gård - Oppegård herred

Bålerud gård

Bålerud er en av de gamle storgårdene i bygda, og det området som betegnes som Bålerud i dag har sitt ut-spring fra gårdens eiendom. Det er sannsynlig at Bålerud, Søndre, Østre og Vestre Oppegård, samt Grønmo en gang i tiden er oppstykket og skilt ut fra den tidlige storgården Yppigard som man tror var en gård fra de første århundrene etter Kristi fødsel og som gav navnet til hele kommunen.

Navnet "Baalerud" betyr Bårds rydning, og navnet tyder på at gården er skilt ut og ryddet omkring år 1000. Gårdsnavnet finnes første gang nevnt i en matrikkel fra år 1279 der gården omtales som et jarlsete. Det året solgte eieren Audun Hugleiksson eiendommen til St. Halvardskirken i Oslo. Frem til 1841 tilhørte Bålerud Peder Blix Gill på nabogården Søndre Oppegård. De solgte Søndre Oppegård til Ingierfamilien, men beholdt gården Bålerud. Deretter skjedde det noen eierskifter før gården kom i familien Bretteville's eie.

I tiden etter 1857 ble mer enn 50 tomter frasolgt fra Båleruds grunn. Dette på grunn av dampskipsforbindelsen som gjorde området attraktivt til å bygge sommerboliger. Velstående borgere inne i byen skaffet seg sommerbolig på Bålerud.

Det var eieren av Bålerud gård, Peder Blix Gill Enger som i 1874 bygde Bålerud brygge som først het Svartskog brygge.

Bålerud-området var det første senteret i Oppegård. Her lå jo Oppegårds eneste kirke fra midten av 1100-tallet, og man fikk dampskipsforbindelse med hovedstaden allerede i 1857, 22 år før jernbanen kom til Oppegård. På Bålerud hadde man bygdas første postkontor, og bygdas lensmann bodde her fra 1870-årene. Eget landhandleri og telegrafstasjon hadde de også her ute.

Det var da Oppegård ble skilt ut fra Nesodden og ble egen kommune i 1915 at herredstyret bestemte at Kolbotn skulle bli kommunens fremtidige senter.

Mai 2008

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
18				1 Off. høytidsdag Kr. Himmelfartsdag	2	3	4
19	5	6	7	8 Frigjøringsdag	9	10 Pinseaften	11 1. Pinsedag
20	12 2. Pinsedag	13	14	15	16	17 Grunlovsdag	18
21	19	20	21	22	23	24	25
22	26	27	28	29	30	31	

Dal gård - Oppegård herred

Dal gård

Omtrent midt i Oppegård, mellom Gjersjøen og E-18 ligger Dal gård. Navnet kommer nok av topografien siden gården ligger i en senkning i terrenget med åser rundt. Navnet gir grunn til å tro at gården stammer fra tiden før vikingtid. På et tidspunkt er den skilt ut fra den større og eldre gården Yppigard (Oppegårdene). Villa Sandviken og Tyrigrava ligger på grunn som har tilhørt Dal gård.

På gården er det funnet en steinøks som skal være 5 – 6000 år gammel og oppbevares i oldsakssamlingen.

De første skriftlige kilder man har funnet om Dal gård, er et diplom fra år 1306 der Kong Haakon Magnusson overdrar gården til Mariakirken i Oslo ved Herr Aaske Kantsler. Senere har det vært mange eierskifter. Dal gård er nevnt i biskop Eysteins jordebok fra 1397, der det fremkommer at Gjerdarud kirke eide en delpart i gården, men det fremkommer ikke hvem som eide de andre delpartene. Ved reformasjonen i 1536 overtok kronen kirkens eiendeler i alle gårder, og ervervet seg etter hvert hele Dal som da ble heleid krongods. Etter Svartedauen ble gården liggende øde en stund.

En gang på 1780-tallet brant hovedbygningen på Dal gård helt ned. Husene ble bygd opp igjen litt lenger nedenfor den opprinnelige bygningen. Naboer skal velvillig ha stilt opp og avgitt tømmer fra sine eiendommer for å hjelpe i den vanskelige situasjonen. I 1790 sto den nye bygningen ferdig.

Under Dal gård lå husmannsplassene Dahlsstuen, Villa Sandvigen, Tyrigraven og bolighuset Skeikampen.

I dag er det familien Tjernæs som eier gården.

Juni 2008

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
22							1
23	2	3	4	5	6	7	8
24	9	10	11	12	13	14	15
25	16	17	18	19	20	21	22
26	23 St. Hansaften	24	25	26	27	28	29
27	30						

Sætre gård - Oppegård herred

Sætre gård

Helt syd i Oppegård grensende til Ås og Ski ved Sætrebekken og til østre del av Gjersjøen i syd lå Sætre gård. Dette er en av de få gårdene i kommunen som aldri har ligget under Ljansgodset. Det antas at navnet ikke har noe med seter eller seterdrift å gjøre, men trolig av at gården var et sete for noen, enten bondesete, høvdingsete eller lignende. Alderen på gården er uvisst, men navnet tyder på at gården ble ryddet en gang i vikingtiden eller enda tidligere. Det er funnet fornminner i form av en steinøks som sannsynligvis er en stridsøks fra yngre steinalder, på gårdens grunn. Denne øksen oppbevares hos oldsaksamlingen.

Det tidligste som vites om Sætre i skriftlige kilder er i biskop Jens Nilssøns reiseberetninger fra sin visitasreise i 1594 der han beskriver reisen fra Oslo og sydover. Om Sætre skriver han følgende: " Saa derfra i syder ½ fjerding thil Gierdsjøen der haffte wi en gaard kallis Vasbaatem, lige i syder och i sødvest offur Gierdsjøen som er en ½ miil lang, saa vaar megit vand paa isen, synderlig der wi kom mod land, det ved en gaard kallis Setter vor wi droge i nordaust gaarden liggendis strax hos vandet och i fra byen och did 2 miil, der paa samme gaard møtte her Christieren paa Aas med skiushester. Saa bytte wi heste och droge derfra først i syder 2 pileskudd til Høgebro"

På slutten av 1500-tallet og gjennom nesten hele 1600-tallet tilhørte gården den rike Oppegårdslekten fra Søndre Oppegård. I 1692 ble det utstedt et skjøte på gården til Aslak Persen Nøstvedt, men Bjørgulf Oppegård som selger, forbeholdt seg fortsatt eiendomsretten til en halvpart i saga i Sætrebekken.

Sætre var en av de mange postgårdene i distriktet. Gården lå også midt i begivenhetenes sentrum under Karl XII s felttog i 1716.

Fra 1700-tallet lå det tre husmannsplasser under Sætre. Disse var Sætrebråten, Slåbråten og Sætrehøgda.

Hele bebyggelsen på Sætreskogen er parsellert ut fra Sætre gårds grunn, og i dag ligger den flotte hovedbygningen på Øvre Sætre inne mellom nye villaer.

Fra Tusse, langs Sætrebekken, ned mot Gjersjøen var det både mølle og 2-3 sager. Resten etter anleggene ligger der den dag i dag.

Juli 2008

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
27		1	2	3	4	5	6
28	7	8	9	10	11	12	13
29	14	15	16	17	18	19	20
30	21	22	23	24	25	26	27
31	28	29 Olsok	30	31			

Østre Greverud - Oppegård herred

Østre Greverud

Opprinnelig var Østre og Vestre Greverud én gård. Navnet tyder på at den ble ryddet i tidlig middelalder, sannsynlig rundt 1100-tallet. Det er fortsatt uvisst hvor navnet kommer fra, men siden den eldste skriveformen av navnet er Greifarrud, er en av teoriene at betydningen kan være "rydningen ved det gamle veifaret". Oldtidsveiens trasè går jo gjennom Østre Greverud. Trolig har gården blitt skilt ut fra en annen gård, trolig den eldre gården Sætre. Likevel er det funnet spor av mennesker fra før 11-tallet på gårdens grunn. En steinhakke av Nøstvedt-typen som er rundt 7000 år gammel er funnet her. Trolig stammer funnet fra et steinalderfolk som drev med jakt, fiske og sanking.

Det er ikke helt klart når gården ble delt i en vestre og en østre del, men mest sannsynlig skjedde det på slutten av 1500-tallet.

Oldtidsveien som kommer nordfra over Grønliåsen, forbi Fløysbonn og over Østre Greveruds eiendom er et av de eldste veifar sydover fra Oslo, og er datert til ca 3500 år gammelt.

Østre Greverud fungerte som postgård. En tjeneste som ble pålagt mange gårder og som var nødvendig for å bringe posten frem. Postbøndene fikk ingen betaling for jobben de utførte, men fikk noen andre goder, blant annet fritakelse fra militærtjeneste.

Husmannsplasser som lå under Østre Greverud er Korsveien, Dammen, Østli, Grytebråtan, Nylenna og Sagstuen. I tillegg ble den kommunale Fattigboligen anlagt på gårdens grunn.

Østre Greverud gård er i dag i kommunal eie og er blitt en viktig idrettsarena der både Oppegård Idrettslag og Oppegård Golfklubb holder til med sine aktiviteter.

August 2008

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
31					1	2	3
32	4	5	6	7	8	9	10
33	11	12	13	14	15	16	17
34	18	19	20	21	22	23	24
35	25	26	27	28	29	30	31

Vestre Greverud - Oppegård herred

Vestre Greverud

Vestre Greverud gård ble mest sannsynlig delt ut fra Greverud gård en gang på 1500-tallet da den store gården ble delt i en østre og en vestre del.

Det har vært mange eiere av Vestre Greverud gjennom tidene, og i perioder hadde de det ikke lettere der som andre steder når det var dårlige tider. På begynnelsen av 1700-tallet var det svært vanskelige tider for bøndene. De stadige krigene med Sverige, samt uår som førte til sviktende avlinger skaffet mange bønder store vanskeligheter. Ikke sjelden måtte bønder gå i fra gårdene sine. Også eieren av Vestre Greverud fikk vanskeligheter i disse årene, og i skriftlige kilder kan vi lese at det ble tatt opp mange lån av daværende eier Svend Greverud. Til slutt solgte han gården. Kanskje ble gjeldsbyrden for tung.

Det lå mange husmannsplasser under Vestre Greverud. Vi finner Flåtestad, Holen, Frydenberg, Sandaas og Myrvoll.

På slutten av 1920-tallet ble det etablert en feriekoloni for gutter fra Oslo på gården. Stedet ble drevet av en kristelig organisasjon som het Hvite Kors. Mellom 15 og 20 gutter bodde her ute hver sommer, og det var hovedsakelig gutter som kom fra vanskeligstilte hjem og som ikke hadde andre muligheter til ferie. Feriekolonien ble drevet frem til midten av 1930-tallet.

September 2008

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
36	1	2	3	4	5	6	7
37	8	9	10	11	12	13	14
38	15	16	17	18	19	20	21
39	22	23	24	25	26	27	28
40	29	30					

alt-mann as

Vakttelefon 48 00 90 00

Oppegård Østre - Oppegård herred

Østre Oppegård

Dette er en av de tre Oppegårdene som opprinnelig var en storgård. Det er sannsynlig at den opprinnelige storgården ble delt i tre gårder en gang på 1500-tallet, og vi fikk Søndre, Østre, og Vestre Oppegård.

Oktober 2008

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
40			1	2	3	4	5
41	6	7	8	9	10	11	12
42	13	14	15	16	17	18	19
43	20	21	22	23	24	25	26
44	27	28	29	30	31		

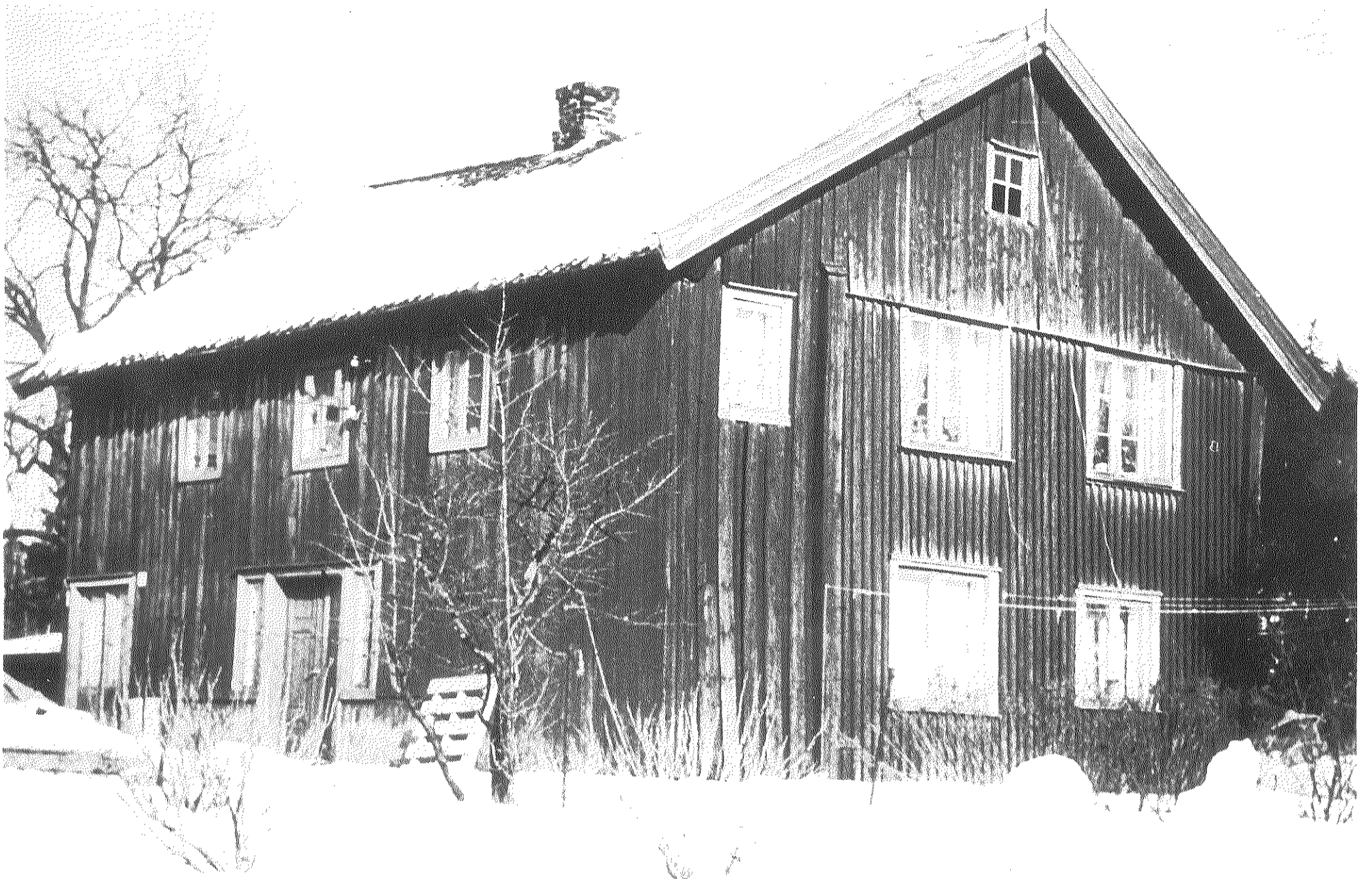
Sommertid slurr

Denne kalenderen er i sin helhet designet
og produsert av

Prinfo®

Kolbotn

Tlf. 66 89 29 80 • www.prinfo-kolbotn.no

Ormerud gård - Oppegård herred

Ormerud gård

Ormerud gård er yngre enn Kullebunden. Navneformen forteller noe om det. Ormerud ble sannsynligvis ryddet en gang i tidlig middelalder, trolig på 1100-tallet. Navnet betyr: "Orms rydning", og "Orm" er et mansnavn som ble brukt i vikingtiden og tidlig middelalder. Det er stor sannsynlighet for at Ormerud ble skilt ut og ryddet fra Kullebund gårds grunn. Ormerudgårdens opprinnelige grenser fulgte i store trekk Kongeveien fra syd til nord frem til nåværende grense mot Oslo, og deretter fra øst til vest over Ormeruddalen nord for plassen Nordbråten til grensekrysset i nord-vest. Så gikk grensen sydover på nedsiden av den nåværende bebyggelsen i Skogveien og opp på toppen av Rikeåsen. Herfra gikk grensen mot øst over dalen og syd for Augestadgrenda frem til utgangspunktet ved Kongeveien. Gårdens størrelse var på rundt 880 mål. Alt av gårdsbebyggelsen er revet i dag.

Ormerud gård har i likhet med Kullebunden gård tilhørt Hvitebjørngodset som senere ble det mektige Ljansgodset. Ved auksjonen høsten 1749 der gårdene i godset ble solgt, havnet Ormerud gård i Lars Larsen Lie's eie. Gårdens historie viser at eierforholdene har vært kompliserte. Det var både en øvre og en nedre Ormerud gård, og mens Lars Larsen Lie kjøpte Nedre Ormerud i 1749, ble Øvre Ormerud kjøpt av Henrik Christensen samme år. Sistnevnte solgte gården igjen med en gang, og det skjedde flere eierskifter i løpet av noen år, men i 1769 var både Nedre og Øvre Ormerud gård igjen samlet på én eier. Øvre Ormerud har trolig vært veiholdsgård for den Fredrikshaldske Kongevei fra 17- og 1800-tallet.

Under Ormerud lå det opprinnelig to husmannsplasser. Disse var Nordbråten og Ormerudbråten, sistnevnte ble senere kalt Øvre Ormerud og skilt ut som Høyas selveiende plass i 1832. Under Øvre Ormerud lå plassen Høyås, og en periode også plassene Langebroe og Jomfrubråten. I folketellingene fra 1865 finnes også husmannsplassen Holtet og plassen Vestlie.

Theodor Hansen var sønn av Peder Hansen Ormerud og hustru Randi Marie Rolfsdatter som kjøpte gården Ormerud i 1832, og det var Theodor som overtok gården da faren døde i 1870. Han giftet seg i 1871 med enken på Kullebund, Christine Anette Christiansdatter, og Theodor Hansen drev dermed begge gårdene. Han har som kjent også fått en vei kalt opp etter seg.

November 2008

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
44						1	2 Allehelgensdag
45	3	4	5	6	7	8	9
46	10	11	12	13	14	15	16
47	17	18	19	20	21	22	23
48	24	22	26	27	28	29	30 1. søn. i advent
49	31						

Kurud gård - Oppegård herred

Kurud gård

Vest for Gjersjøen beliggende langs Gamle Mossevei ligger Kurud gård. Nå er deler av eiendommen anlagt som golfbane. Kanskje har navnet Kurud fått sin opprinnelse fordi området først ble ryddet til beitemark uten gårdsbebyggelse, og da er det nærliggende å tro at området tilhørte nabogården i vest, Oppegård. Senere har den da blitt utskilt som egen gård. I katolsk tid skal Gerdarud kirke ha eiet litt mer enn halvparten av gården. Høsten i år 1700 fikk godseieren på Stubljan, Peder Pedersen Müller kjøpt Kurud av Hans Lauritzen. I 1742 overtok sønnen, Antoni Müller gården, men i 1742 skjøtet han bort gården til Ole Pedersen. Det skulle imidlertid ikke gå mer enn ett år innen den rike eieren av de tre Oppegårdene og Bålerud, Mogens Asbjørnsen Oppegård fikk kjøpt Kurud gård. Senere havnet den på flere hender, blant annet var Wilhelm Bærøe som var ordfører på Nesodden, eier av Kurud gård en periode. Nåværende eier av gården, Bjørn Nordby, anla store deler av jordene til golfbane for noen år siden. I forbindelse med dette ble det gjennomført omfattende arkeologiske undersøkelser på gården, og det ble funnet spor etter 18 steinalderboplasser omtrent i samme høyde over havet som Nøstvedt-funnene lenger syd. I steinalderen var Gjersjøen en fjordarm i Oslofjorden, og Svartskog en øy som antas å ha vært fine områder å slå seg ned på for steinalder-folket.

Den gamle kirkeveien fra sundstedet ved Flåtestad og opp til Oppegård kirke, gikk gjennom tunet på Kurud gård.

Desember 2008

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
49	1	2	3	4	5	6	7
50	8	9	10	11	12	13	14
51	15	16	17	18	19	20	21
52	22	23	24	25 1. juledag	26 2. juledag	27	28
1	29	30	31 Nyttårsaften				

Oppegård Historielags kalendere

Ta vare på kalenderne våre.

De er historiske dokumenter som du kan få bruk for senere.

Har du ikke en fullstendig serie?

Her er en oversikt:

- 1990 Oppegård kommune 75-år 1915-1990
- 1991 Diverse gamle bilder
- 1992 Husmannsplasser (kun kopiutgave)
- 1993 Gjersjøen
- 1994 Smaalensbanen – jernbanen gjennom bygda
- 1995 Oppegård – også en kystkommune
- 1996 Gamle Mossvei – hovedveien mot sør 1860-1970
- 1997 Skolene i bygda
- 1998 Postkort og posthistorie fra Oppegård
- 1999 Idrettslivet i bygda
- 2000 Et tilbakeblikk
- 2002 Det mangfoldige foreningslivet (må kopieres)
- 2003 Husene som forsvant
- 2004 Næringslivet i bygda
- 2005 Gjersjøvassdraget
- 2007 Butikkene som forsvant

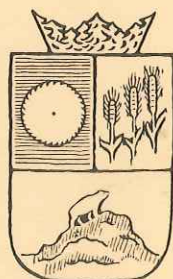
I 2001 og 2006 kom det ikke ut kalendere.

Disse kalenderne kan kjøpes. Henvendelse Kjell Dybdahl, tlf. 66 80 95 05.

Vi har også på lager tidligere utgaver av Follominne – årbok for Follo Historielag.

Historisk skrift nr. 1, "Dr. Fr. Müller (sen.) Dagbok, april-aug. 1940". Utsolgt. Kan kopieres.

Historisk skrift nr. 2, "Hellerastens Historie". Restopplag selges, kr. 30,- pr. hefte.

**OPPEGÅRD
HISTORIELAG**

Bli medlem: Bruk vedlagt giro

Se også vår hjemmeside: www.oppegaard-historielag.org

Takk for innsatsen

Oppegård Historielags styre takker Kalenderkomiteen 2008 for iherdig innsats for å samle stoffet til denne utgaven. Komiteen har også hatt mange hjelpere, andre tillitsvalgte, medlemmer, eldre beboere i og utenfor kommunen.

Mange har nok hatt sine "mimreopplevelser", som komiteen nok har brukt så langt det har vært mulig og passende til formålet. Det er en positiv opplevelse å bevege seg i lokalmiljøet og snakke med folk om det de synes er moro å fortelle.

GODT ÅR 2008!